Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

E 42/2024 vp

Valtioneuvoston selvitys: Komission valkoinen kirja digitaalisen infrastruktuurin tarpeista

Telia Finland Oyj kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi liikenne- ja viestintävaliokunnassa käsittelyssä olevasta valtioneuvoston selvityksestä, joka liittyy EU-komission valkoiseen kirjaan.

Valtioneuvoston selvityksestä

Telia pitää valtioneuvoston selvitystä pääosin hyvänä ja tukee siinä esitettyjä kantoja.

Erityisesti pidämme hyvänä, että lisäsääntelyä ei haluta ja nykyistä sääntelyä nähdään tarpeelliseksi harmonisoida, ajanmukaistaa ja karsia. Lisäksi toteamme, että sääntelyn soveltamisalaa ei tule laajentaa. Tulee myös huolehtia, että toisiaan vastaavia palveluita säännellään tasapuolisesti, tarjoajasta riippumatta. Perinteisten teleoperaattorien tarjoamia palveluita säädellään tiukemmin ja tarkemmin kuin korvaavia palveluita muiden toimijoiden tarjoamina.

Telia voi yhtyä valtioneuvoston taajuuksien sääntelyä koskeviin kannanottoihin. Suomen taajuuspolitiikka on ollut pääosin toimivaa ja näemme EU-tason taajuushallinnossa enemmän riskejä ja haittoja kuin hyötyjä.

Valtioneuvoston kannasta eriäviä näkemyksiä Telialla on seuraavissa asioissa:

- Telia pitää huomattavan markkinavoiman sääntelyä nykyään perusteettomana ja kohtuuttomasti resursseja vaativana. Yleinen kilpailuoikeussääntely on nykyisessä kilpailutilanteessa riittävää.
- Yleispalvelusääntelyä ei Suomessa käytännössä tarvita. Peruspalveluita on laajasti saatavilla edullisiin hintoihin.

Yritystiedot
Telia Finland Oyj
Pasilan asema-aukio 1, 00520 HELSINKI
Kotipaikka: Helsinki
Y-tunnus 1475607-9, ALV REK 1475607-9

Tilannekuva

Valkoisessa kirjassa kaavaillaan komission sähköisen viestinnän politiikkaa seuraavalle EU:n toimikaudelle vuoteen 2029 saakka. Sähköisen viestinnän toimialalle tyypillisesti teknologinen kehitys on nopeaa – lähivuosina erityisen nopeaa. Valkoisessa kirjassa kuvataan hyvin seuraavien vuosien teknologista kehitystä.

Sähköisen viestinnän toimialalla ei nykyisinkään toimi enää pelkästään perinteisiä teleoperaattoreita fyysisen verkkoinfrastruktuurin turvin. Uusi verkko- ja palveluntarjontamalli ei enää perustu vain perinteisiin sähköisiin viestintälaitteisiin, verkko- ja palveluntarjoajiin, vaan myös monimutkaiseen ekosysteemiin, johon kuuluvat pilvipalvelut, reunalaskentatekniikka, sisältöpalvelut ja ohjelmistot. Tämä teknologinen kehitys kiihtyy lähivuosina ja edellyttää toimijoilta merkittäviä investointeja ja uutta osaamista.

Tulevaisuuden digitaalisen infran kehitys ja sen vaatimien investointien mahdollistaminen vaatii selkeää sääntelyä ja oikeusvarmuutta. Tällä EU-kaudella luotu sääntelymassa sisältää paljon tulkinnan varaista normistoa, jota tulkitaan vielä useita vuosia tuomioistumissa. Tämä ei luonnollisesti edistä kehitystä.

Sääntelyn erityisenä kohteena ei enää tule tarkastella vain perinteisiä teleoperaattoreita. Ne eivät enää ole ainakaan ainoina toimijoina keskeisimmässä asemassa digitaalisessa tulevaisuudessa. Sääntelyn tulee perustua huolelliseen analyysiin. Jos pullonkauloja analyysissä löytyy, sääntelyä kohdistettakoon niihin, ei muualle. Tavoitteena tulisi olla vähemmän ja saman verran sääntelyä kaikille toimijoille. Tavoitteena ei tulisi olla kaikkien toimijoiden tiukka ja yksityiskohtainen sääntely.

Valkoisen kirjan kuvaus tulevaisuuden digitaalisen infran kokonaisuudesta ei ole yhteismitallinen luonnostellun keinovalikoiman kanssa, joka keskittyy perinteiseen sääntelyyn. Uuteen markkinatilanteeseen sopivien ratkaisujen hakemista on vielä jatkettava.

Sisämarkkinat ja sähköisen viestinnän sääntely

Valkoisessa kirjassa todetaan, että sähköisen viestinnän toimialalla ei ole toimivia sisämarkkinoita. Yksi keskeinen ongelma markkinoiden toimivuuden kannalta on, että sähköisen viestinnän keskeinen lainsäädäntö (EU Communications Code) on vanhentunut, liian monimutkainen ja tarpeettoman yksityiskohtainen. Sääntelyssä on lisäksi kansallisia eroja. Esimerkiksi eri jäsenvaltioiden toisistaan poikkeavat kuluttajansuojasäännökset estävät tehokkaan, rajat ylittävän tuotteistuksen. Yksityiskohtaiselle erityissääntelylle ei ole tiukasti kilpailluilla markkinoilla tarvetta. Yleinen sääntely, esimerkiksi kuluttajansuojasääntely, on riittävää. Nykyinen tilanne, jossa toimialaa säädellään sekä erityisellä että yleisellä sääntelyllä on tehotonta sekä viranomaisille että yrityksille.

EU-lainsäädäntöön sisältyy myös sektorikohtaista kilpailusääntelyä huomattavan markkinavoiman sääntelykoneiston muodossa. Huomattavan markkinavoiman sääntelymalli luotiin vuosituhannen vaihteessa avaamaan telemarkkinoita uusille palveluntarjoajille tilanteessa, jossa suurimmassa osassa EU-maita televerkkoja ja palvelutoimintaa harjoitti yksi valtiollinen teleyritys. Nykyisin tilanne on paljon monimutkaisempi, eikä tällaiselle sääntelylle ole enää tarvetta ja oikeutusta. Käytännössäkään malli ei toimi.

Suomessa markkinatilanne on ollut erilainen paikallisten kiinteän verkon teleyritysten hallittua valtaosaa Suomen kiinteän verkon asiakkaita. Tilanne on Suomessakin täysin muuttunut, puhepalvelujen siirryttyä käytännössä täysin matkaviestinverkkoihin. Laajakaistapalveluissakin mobiiliverkoilla on Suomessa suuri rooli. Kuituverkkojen rakentamisessa on Suomessa menossa vilkas investointikausi. Huomattavan markkinavoiman sääntelykoneiston monimutkaisuus ja soveltumattomuus nopeasti kehittyville markkinoille on aktualisoitunut. Tästä esimerkkinä Suomessa jo vuosia jatkunut Traficomin markkina-analyysi kuituverkkojen markkinoilla. Traficomin keväällä valmistunut markkina-analyysiluonnos on jo vanhentunut, koska kuitumarkkinoilla investoidaan ja rakennetaan ennätystahtiin. Markkinavoima ei ole pysyvää ja maantieteelliset markkinat ovat jopa kiinteistö- tai korttelikohtaisia. Tällaisissa olosuhteissa ennakkosääntelyn asettaminen etukäteen useiksi vuosiksi on erittäin haasteellista ja sääntelyvirheen riski on suuri.

Taajuussääntely

Valkoisen kirjan taajuussääntelyyn liittyvät ehdotukset ovat osin tulkinnanvaraisia, mutta ilmeisesti tavoitellaan laajempaa ja tiukempaa harmonisointia sekä päätöksenteon siirtämistä nykyistä enemmän EU-tasolle. Suomen näkökulmasta taajuussääntelyn muuttamiseen ei ole merkittäviä tarpeita. Taajuudet on Suonessa saatu ajoissa käyttöön ja kohtuullisilla ehdoilla.

Harmonisoidun ja EU-tasolle keskitetyn toimilupapolitiikan keskeinen uhka on hitaimman maan mukaan eteneminen ja sitä on syytä kaikin keinoin välttää. Jos joissain maissa on ongelmia, niitä ei kannata ratkaista sääntelemällä kaikkia tai keskittämällä taajuuksista päättämistä EU-tasolle. Haasteita tuottaisi käytännössä myös eri maiden matkaviestinverkon toimilupien yhdenmukaistamine. Toimilupakaudet ja ehdot poikkeavat toisistaan eikä erityisesti huutokaupalla myönnettyjen toimilupien ehtoja voi kesken toimilupakauden kevyin perustein muuttaa.

Operaattorien investointikyvyn kannalta on keskeistä, että keinotekoisesti korkeiksi pumpattuja taajuushintoja vältetään. Toimilupiin liittyvillä maksuille ei tule asettaa fiskaalisia tavoitteita.

Verkkojen yhteisrakentaminen ja -operointi tulee tulevaisuudessa olemaan nykyistä yleisempää. Korkeilla taajuuksilla tiheän tukiasemaverkon rakentaminen, esimerkiksi 6G-maailmassa, voisi toteutua tehokkaammin yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Yhteisrakentamista tulisi toimilupaehdoilla helpottaa – vaikkakaan yhteisrakentamisen esteet eivät aina johdu viestintä- tai taajuuspolitiikasta.

Suomen osaltakin löytyy parannettavaa : taajuuksien käyttäjien tulisi saada huomattavasti aiemmin tietää, miten toimilupakauden päättyessä aiotaan toimia. Toimilupakausien päättyminen on operaattoreille epävarmuustekijä ja voi kahlita investointeja. Toimilupien uusiminen tulisi olla pääsääntö, samoin pitkät toimilupa-ajat, jotka kannustavat investointeihin.

Tapio Haapanen
Telia Finland Oyj / Lakiasiat